

Sloboda človeka a vzťah k druhému u Emmanuela Levinasa

Ján Hreško

ABSTRAKT

Dizertačná práca pojednáva o filozofickom probléme slobody človeka z intersubjektívneho a etického hľadiska. Interpretuje a komplexne spracováva chápanie slobody u Emmanuela Levinasa a ukazuje, že tejto otázke vo svojich dielach venoval veľkú pozornosť. Práca vychádza predovšetkým z formulácie tohto problému v jeho hlavných povojnových dielach, no pokúša sa o jeho tematické spracovanie. Objasňuje v akom zmysle je sloboda spojená so základnými východiskami a ideami jeho etiky.

Skúmanie sleduje konštitúciu slobody telesnej a ekonomickej bytosti. Vysvetľuje tézy o kritike, ospravedlnení a investitúre slobody. Osobitne sa zameriava na otázku postavenia človeka v histórii. A nakoniec približuje hlavnú Levinasovu tézu: zodpovednosť predchádza slobode. Súčasne si kladie otázky: V akom zmysle Levinas rozumel mnohoznačnému pojmu sloboda? Je u Levinasa prítomný jeden, alebo viac pojmov slobody? Aký je vzťah medzi mojou slobodou a slobodou druhého? Čo znamená, že prijatie etického nároku nezávisí od mojej vôle a voľby? A aký je pozitívny význam nekonečnej zodpovednosti za iného?

Hlavnú tézu práce možno vyjadriť takto: podľa Levinasa ma práve prijatie vlastnej nevypočítateľnej zodpovednosti robí ľudským a pomáha mi nesústrediť sa na vlastný merateľný výkon, ale na tých, ktorí mi boli zverení. Tým, že som vďaka dôvere, ktorá bola do mňa vložená, prešiel od sebazaujatosťi k subjektívite zastupujúceho, nachádzam vlastnú jedinečnosť a nezastupiteľnosť v možnostiach, ktoré by som si sám nedal.

KEÚČOVÉ SLOVÁ

Druhý, História, Levinas, Poznanie, Sloboda, Subjektivita, Nekonečno, Vôľa, Zodpovednosť.